

Programové prohlášení vlády

26. 10. 1920

Slavná sněmovno!

Zatímní vláda, jejímž jménem činím toto prohlášení, chce býti vládou pracovní v pravém slova smyslu a spatřuje tudíž přední úkol svůj v tom, aby stejně důkladně jako brzy připravila půdu pro utvoření definitivní vlády, jež by nerušená vlivy zevními a opřena o nestranně a jistě fungující správní aparát mohla věnovati se velkým úkolům, které v zájmu státu a jeho lidu čekají na své provedení.

Proto bude se vláda snažiti, nezapomínajíc na nejpálčivější otázky hospodářské, sociální a kulturní, o uklidnění veřejnosti, rozrušené válečnými poměry a poválečnými následky a o upevnění vnitrostátních poměrů, zejména administrací dobře, neporušeně, věcně a spravedlivě pracující.

Odstoupivší vláda provedla za neobyčejně těžkých poměrů značnou část velkého úkolu, jež si vytýčila ve svém programickém prohlášení, předneseném dne 1. června t. r. Pokračující v pracích touto vládou započatých, budeme se i my při provádění programu, jež si dovolím později letmo nastíniti, vždy řídití heslem bývalé vlády: poctivost, pořádek, činnorodá práce ve prospěch všech vrstev, zvláště hospodářsky slabých, nerušený demokratický a sociální vývoj doma, klid a mír navenek.

Z některých míst označena byla vláda naše jako vláda úřednická. Jest však podstatný rozdíl mezi tak zvaným úřednickým kabinetem demokratické republiky a mezi úřednickými kabinety starého Rakouska.

Nynější vláda, vedená muži vyššími z lidu, ovládána je jen jedinou zásadou: sloužiti občanstvu, sloužiti občanstvu poctivě, nezištně a věrně. Proto také nemíní vláda dopouštěti se chyb všech úřednických vlád starého Rakouska, jež za první úkol svůj pokládaly, zaříditi se na trvalo a používaly všech prostředků, aby si vybudovaly pevnou majoritu. I naše vláda chce a musí pracovati v nejužší shodě s parlamentem, ale prosí o podporu stran ne pro sebe, nýbrž pro své činy a své jednání a na základě svých činů a jednání vždy v zájmu státu a jeho občanstva.

Jako vláda zákona a právního pořádku nemáme pro poměr státu k jednotlivci jiného měřítka než zákon a právní řád. Toto měřítko platí také pro poměr vlády k národnostem našeho státu. Stejná zákonná práva, ale také stejné zákonné povinnosti. Bude naší upřímnou snahou, aby na tomto podkladě nastalo brzy reálné sblížení a soulad všech našich národů.

Opakuji, pánové, ještě jednou, že jsme a chceme býti vládou práce. Naším hlavním úkolem budou tedy zákony a nařízení hospodářská, sociální a kulturní a v tomto cíli shodujeme se jistě s přáními, jichž splnění naši národové čekají od svého parlamentu.

Přicházím nyní k výkladu programu této práce.

V otázkách politiky zahraniční kráčetí bude vláda v osvědčených šlépějích prvních vlád naší republiky. Ihned v jedné z nejbližších schůzí předloženy budou Národnímu shromáždění k ratifikaci smlouvy s Bulharskem, Maďarskem, se sukcesorními státy a smlouva o našich

definitivních hranicích se spojenci. Zároveň bude veřejnosti předložena naše spojenecká smlouva s Jihoslovanskem. Jinak zásady naší zahraniční politiky vytčeny byly v exposé pana ministra zahraničních věcí v nedávné schůzi Stálého výboru Národního shromáždění a zůstávají i dnes nezměněny.

V oboru správy vnitřní chce vláda pokračovati v reformě státní správy, pamětliva jsouc při tomto konání slov pana presidenta republiky, že republika jest hlavně dobrá administrace.

I uzákonění nové, zásadám demokracie odpovídající pragmatiky státních zaměstnanců věnována bude vládou plná pozornost.

Ještě v této sessi Národního shromáždění předložíme v oboru ministerstva vnitra řadu návrhů zákonů, směřujících ku provádění nové naší ústavy.

Za důležitý úkol považuje vláda prováděti postátnování policejních úřadů, pokud jsou tu pro ně věcné a zákonné podmínky a pokud jest to směřodatnými poměry odůvodněno.

Další vybudování organisace veřejné správy v Podkarpatské Rusi, jakož i provádění zákona o župním zřízení čítá vláda mezi úkoly, jež v zájmu státu bude nutno provésti.

Za první a zvláště důležitou svou povinnost v oboru správy vnitřní považuje však vláda utužení a upevnění místy pokleslé státní autority; vycházejíc vláda ze zásady, že není myslitelnou pravá demokracie bez autority zákona, státu a úřadu.

Materielní postavení státního zřízení, jeho sociální, bytové a zdravotní poměry náležejí k otázkám, jichž příznivé vyřízení vláda pokládá přímo za zájem státní. Proto považuje vláda za svou povinnost, aby již v příští anebo v jedné z nejbližších schůzí předložila Národnímu shromáždění návrh zákona, kterým stanoven bude od 1. listopadu t. r. počínaje nový měsíční drahotní přídavek, rovnající se čtvrtletním, nyní měsíčně vypláceným výpomocím, v nejnižších stupních mírně zvýšeným. Mimo to hodlá vláda věnovati pro ošacovací akci jako bezúročitelnou zápůjčku postupně v tomto a v příštím roce nepřekročitelnou částku 300 milionů korun tak, aby si mohli státní zaměstnanci buď za hotové nebo na splátky zaopatřiti levný oděv pro sebe a svou rodinu.

Vláda se postará i o to, by propočítání celkové služební doby bylo skutečně provedeno od 1. ledna 1921 a uznává i pro budoucnost potřebu zlepšovati postavení státních zaměstnanců, jak to dopustí rozvoj státních financí. Pro úhradu přítomných požadavků přinese vláda arcit' příslušné předlohy úhradové.

Za účelem soustředěného projednávání otázek státního zaměstnanectva, zejména otázek týkajících se hospodářsko-sociálních poměrů a nemocenského pojištění státních zaměstnanců aspoň co do léků a lékařské pomoci, zřídí vláda zvláštní ministerské oddělení pro sociální otázky státního zaměstnanectva.

Vláda očekává však pevně, že toto přispění státu ku zlepšení trudného materielního postavení úřednictva a zřízení státního, jdoucí opravdu, pánové, do nejzazších mezí finanční státní možnosti, zodpověděno bude se strany úřednictva a zřízení státního zvýšenou, zdvojnásobenou pílí a výkonností, jakož i vůlí, všechny své síly věnovati bez výhrady blahu státu a jeho obyvatelstva.

Vláda je přesvědčena, že úřednictvo a zřízenectvo státní bez rozdílu kategorií, zachovajíc si obětavý a neochvějný smysl pro stát, plniti bude jako nezištný ochránce lidu v případě potřeby i nad míru předepsaných úředních hodin a povinností s láskou a zápalem, tradicí utvrzeným, svůj mnohdy věru obtížný úkol věrného služebníka státu.

Jak bylo již v prohlášení předchozí vlády řečeno, mohou býti zdravé finance veřejných svazků a zvláště státu postaveny pouze na zdravém organismu národohospodářském. Není pochyby, že náš národohospodářský organismus má zdravý základ a že se, byť povlovně, přece bezpečně lepší.

To se plně značí už v rozpočtu na nejbližší rok, který vláda dovolila si předložiti parlamentu. Rozpočet řádných a mimořádných státních výdajů jest kryt vlastními státními příjmy a jest v rovnováze. Pouze skutečné hospodářské investice odkázány jsou na úvěr, což jest nutno a hospodářsky plně odůvodněno.

Vycházejíc z rovnováhy hospodářství, může finanční správa splniti nejnaléhavější úkoly, jimiž jest na straně příjmů především postupné snižování daně z uhlí a na straně výdajů zlepšení postavení státních zaměstnanců, avšak to jest možné jen úsporami na straně jedné a zlepšením finanční administrace a zvýšením či směnou a přebudováním státních příjmů na straně druhé. Po té stránce přinese vláda ještě v tomto zasedání řadu návrhů.

Ozdravení státních financí musí jíti ruku v ruce se sanací financí samosprávných svazků, o jichž reformě se usilovně pracuje. Ještě v podzimním zasedání budou předloženy příslušné osnovy zákona.

Samozřejmým předpokladem příznivého finančního vývoje je ovšem udržení klidu ve veškerém hospodářském životě.

Též v oboru správy školské vynasnaží se vláda o úpravu poměrů a bude všestranně podporovati rozvoj školství všech národností po stránce pedagogické i administrativní, dbajíc skutečně poměrů a praktické potřeby.

Budeme chrániti školu, aby nebyla zmítána stranickou agitací a mohla se věnovati své práci vzdělávací.

Zvláštní péči věnovati budeme školským poměrům na Slovensku.

Nemenší starostí vlády bude další vybudování školství vysokého a odborného.

V přípravě poměru církví ku státu pokračovati budeme v díle bývalou vládou započatém na základě předpokladů zjištěných ministerstvem věcí zahraničních.

V oboru ministerstva spravedlnosti bude pokračováno v započatých zákonodárných pracích, zejména v reformě občanského zákoníka a trestního zákona a řádu a vynasnaží se vláda přispěti k rychlému sjednocení rozdílného posud práva. Ve správních věcech bude povinností vlády zasaditi se o nejúčinnější stíhání každého porušení právního řádu orgány veřejné žaloby dle platného zákona.

Průmyslové a živnostenské výrobě, domácímu odbytu i zahraničnímu obchodu věnována bude i nadále péče co největší.

Obchodní styky s cizinou nabudou dalšího svého prohloubení připravovanými obchodními smlouvami s Francií, Itálií a Rumunskem.

Veliký problém vývoje našeho hospodářského řádu ve směru socialisace podniků k tomu již zralých zaměstnává nás měrou nejvyšší a pracují na něm všechny resorty, zejména též ministerstvo obchodu, které pověřilo prací tou zvláštní oddělení a je tu - jako ve všech oborech své činnosti - v úzkém styku s hospodářským poradním sborem.

Jest intencí vlády vybudovati tento sbor, aby byl skutečným obrazem hospodářské struktury našeho státu, a předkládati mu k předběžnému vyjasnění všechny důležité hospodářské otázky, jež vláda řešiti míní.

Malé živnosti, výrobní i obchodní, jež tolik utrpěly otřesy válečnými, mají zapotřebí zvláštní péče, a to jak po stránce zákonodárné a správní, tak co do pozitivního jich zvelebování.

Živnostensko-právní předpisy pro nás platné, zejména předpisy umožňující účinnou organizaci živnostnictva, budou rozšířeny po přání tamního živnostnictva i na Slovensko a akce ku zvelebování živností ujme se všech trpících odborů drobného průmyslu.

Sestavujíc program své činnosti, pokládala vláda za nutno věnovati v první řadě pozornost problému zásobovacímu. Jest si toho vědoma, že otázky zásobovací stojí v popředí všech hospodářských úvah a všeho myšlení lidu a že málokterá vládní činnost může udržeti a prohloubiti žádoucí důvěru mezi vládou a lidem tou měrou, jako právě obezřetné řešení otázek zásobovacích - řešení, které by bylo proniknuto upřímnou snahou uvést požadavky našeho hospodářského života v soulad s cítěním lidu.

Pro toto období jest otázka vázaného či volného hospodaření ve prospěch prvního z nich již minulou vládou rozřešena, a to i pokud jde o brambory, ač v sousedním Německu byly brambory podle novinářských zpráv uvolněny. Bude nutno sledovati pozorně, s jakými výsledky se v Německu setká tento pokus o volný obchod.

Vázané hospodářství jistě nám není nezměnitelným zařízením, pro toto období dlužno však z praktických důvodů trvati na přesném provádění dotyčných zákonných předpisů. Pro období další rozhodným pak musí býti hledisko: postupovati opatrně a poněmáhle podle zkušeností, eventuelně i v cizích státech nabytých. Zvláštní pozornost věnuje se nákupu domácího obilí a včasnému dovozu nedostávajícího se obilí z ciziny, jakož i zásobení obyvatelstva masem, mlékem, šatstvem a obuví.

Poněvadž ve veřejnosti pronášeny jsou tu a tam obavy, jakoby naše letošní zásobovací situace byla nepoměrně horší, než léta minulá, dovoluji si sděliti vysoké sněmovně o nynějším zásobovacím stavu poživatinami toto:

Co do zásobování chlebovinami jest letos situace proti dřívějším letům daleko příznivější. Výkupy z domácí sklizně jsou zatím oproti loňsku více jak dvojnásobné. Jest pravda, na Slovensku to nejde tak pěkně. K tomu přistupuje ještě nákup v cizině, kdež dosud bylo nakoupeno okrouhle 17.000 vagonů obilí a mouky.

Výkupy z domácí sklizně činí podle stavu ze dne 15. října t. r. okrouhle 36.000 vagonů chlebovin, předepsaný kontingent páčí se na 94.000 vagonů. V mlýnech máme v Čechách, na

Moravě a ve Slezsku úhrnem 2.900 vagonů obilí a zásoby mouky u aprovisačních míst činí 2.584 vagonů.

Dosavadní zásoby stačí plně do vánočních svátků.

V říjnu podle zkušenosti byl vždycky výkup domácího obilí slabší, což má svou příčinu v podzimních pracích polních, v dobývání cukrovky a bramborů. Po skončení těchto prací výkupy zase stoupnou.

Co do zásobování brambory jest vzhledem na příznivé počasí a zvláštní opatření, učiněná obilními ústavy, průběh dodávek plně uspokojivý. Vláda vynaloží všechn svůj vliv, aby konsumentstvo, zvláště pak uhelné obvody a veliká konsumní střediska, byla včas brambory opatřena.

V otázce zásobování tuky a masem je dnešní situace taktéž nepoměrně lepší. Poměry na Slovensku v masné otázce jsou nepoměrně lepší než v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Smlouvou s královstvím Srbo-Chorvatsko-Slavonským máme zajištěno na 500 vagonů masa a tuků a připravuje se nyní zvláštní mise, která se odebere do Srbsko-Chorvatsko-Slavonska, aby tyto nákupy provedla.

To by byl asi obraz nynějšího stavu.

S největší energií a s celou přísností zákona vystupováno bude proti největší hlíze veřejného života - proti lichvě s nezbytnými životními potřebami. Dosavadní opatření protilichve budou prohloubena a síť protilichvevých stanic rozšířena.

Jsouc si vědoma své odpovědnosti na tomto poli, shrnuje vláda svůj nejbližší program na poli zásobovacím v tyto zásady: účinná podpora domácí produkce, plné zachycení plodin, určených pro lidovou výživu, energická kontrola cen, dozor nad nedovoleným vývozem, péče o včasný dovoz z ciziny a co nejbezohlednější potírání lichvy.

Správa železniční chce pracovati na dalším vnitřním a vnějším vybudování železniectví, a to zdokonalením styků mezinárodních, soustavnou a účelnou prací v oboru sociálním, zejména v oboru bytové péče pro zřízeníectvo, prováděním investičního programu zákonem vytčeného, stálým zlepšováním provozu, jakož i zvýšením ekonomie tohoto provozu na našich drahách a upravováním poměrů k drahám soukromým, zejména k největším z nich Košicko - Bohumínské, Buštěhradské a Ústecko-Teplické, jakož i k drahám státu s republikou naší sousedících.

V resortu ministerstva pošt a telegrafů pokračováno bude s úsilím co největším v zlepšování provozu poštovního, telegrafního a telefonního jak v republice samotné, tak i ve styku s cizinou. Při tom nebudou přezírána ani důležitá moderní odvětví dopravy, totiž doprava automobilová a letecká.

Nemenší starostí vlády bude konsolidace a další vybudování poštovního šekového úřadu, jakož i konečně vyrovnání poměrů našich komitentů s vídeňskou poštovní spořitelnou.

V oboru ministerstva veřejných prací bude vláda přihlížeti v první řadě k úpravě hospodářství s uhlím, při čemž bude vedena snahou snížení ceny tohoto paliva a postupovati při jeho

rozdělování formou, která by nejlépe odpovídala potřebám všech složek našeho hospodářského života. K tomu přispěje zajisté užší spolupráce se zástupci spotřebitelů, která se nejlépe zajistí brzkým ustavením se uhelné rady ve smyslu uhelného zákona. Za neméně důležité pokládá vláda uspokojení ekonomického využití vodních sil a účinná provádění elektrisace našeho státu.

Řešení bytové otázky najde i se strany ministerstva veřejných prací nejmožnější všestranné podpory.

Rozšířením a vybudováním silnic přispěje se nejen ku zlepšení komunikací, nýbrž i odstranění vyskytnuvší se nezaměstnanosti.

V oboru národní obrany má vláda pro svou činnost pevný základ v branném zákoně. Vojenský program vlády znamená proto pokračování ve výstavbě československé branné moci podle ideových a praktických zásad, jež s přemáháním těžkých překážek a nepříznivých poměrů vnitropolitických i zahraničních s viditelným zdarem uplatňovali předchůdci v ústavním vedení vojenské správy. Systematické, ryze vojensko-technickými zřetely vedené provádění branného zákona dá nám armádu schopnou v případě potřeby nastoupiti k plnění úkolů, k nimž je povolána vláda klade veliký důraz na to, aby branný zákon Československé republiky byl co nejrychleji a nejpřesněji prováděn, a domnívá se, že v souhlase s veřejným míněním tím radikálněji zabezpečí nutný klid v organizaci branné moci státu.

Vývoj vojenské soustavy, odvislý od kolikerych podmínek vnitřních i vnějších, bude vláda provázeti příslušným zřetěním ke 2. odstavci § 1 branného zákona, směřujícího k budoucímu přechodu, k zřízení miličnímu. Zvláštní oddělení ministerstva národní obrany sbírá již všechn materiál a studuje plánovitě předpoklady vybudování svérázného systému lidové obrany národní.

Armádní organizace zůstane i nadále vydatnou oporou naší zahraniční politiky, sledujíc s ní stejné cíle defensivní a chtějíc býti svojí silou a pohotovostí oporou míru.

Postupující demobilisací přechází armáda do mírového stavu. Návratem poslední části legionářských ze Sibíře bude dán poslední předpoklad k unifikaci armády, kterou ministerstvo národní obrany chce provést s pevným úmyslem a přesvědčením, že spolu s realizací branného zákona znamená nezbytný prvopočátek normálních vojenských poměrů v našem státě.

Vláda bude se také intensivně zabývati hospodářskou situací našich legionářů a učiní příslušné opatření v době nejbližší.

Po jedné stránce bude vláda, respektujíc plně svobodu přesvědčení, přísně rigorosní. Vojsko musí zůstati spolehlivým orgánem celostátním, musí státi mimo proud politických událostí jako instituce nestranná ve sporech stranických, třídních i národnostních. To jest odpolitisování. Proto bude nasazeno vše, aby upevněna byla kázeň a pořádek i smysl pro ni v celé armádě. Kdo popírá kázeň ve vojsku, kdo popírá jeho celostátní funkci, třeba jen tím, že do armády zanáší spory politické, třídní nebo národnostní, neguje bezpečnost státu. Proti všem, kdož by tímto způsobem chtěli seslabovati vojenskou organizaci, bude zakročeno ve smyslu platných zákonů v zájmu republiky.

Budeme pokračovati v reorganisaci správních úřadů vojenských, při čemž nám stěžejními zásadami budou: demokratičnost, všestranná ekonomičnost a rychlost úřadování veškeré armádní administrativy.

V oboru veřejného zdravotnictví vidí státní správa svůj úkol v intenzivním odstraňování zdravotních poruch, způsobených hospodářskými těžkostmi, a v posílení zdraví celku, jakožto základu možného hospodářského a sociálního rozvoje.

Vybudováním epidemijní pohotovosti, boj proti tak zvaným lidovým chorobám, hygienická ochrana dělnictva, zřizování potřebných nemocnic, asanace celé říše, zvláště částí východních, zdravotní péče o děti, tělesná výchova, úprava poměrů zdravotního personálu, to jsou jen letmo vyčtené úkoly státní správy zdravotní.

Vláda pokládá dále za svoji povinnost usilovati o to, aby program, vyčtený v zákonech o pozemkové reformě, brzy také byl uskutečněn v soulase se zájmy celku.

Chce naléhati na to, aby co nejdříve vydána byla příslušná prováděcí nařízení a aby v praktickém provádění zákonů reformních bylo soustavně a cílevědomě pokračováno. Vláda je odhodlána čeliti všem snahám, jež by chtěly mařiti toto veliké sociální dílo, ať již by vycházely z kruhů držitelů velkého majetku pozemkového, nebo spočívaly v násilném a svémocném zasahování se strany čekatelů, ohrožujícím nejen bezpečnost právní ve státě, nýbrž i pravidelný postup výrobní a zásobovací.

Otázka výživy obyvatelstva - tot' v první řadě otázka výroby zemědělské. Produkce zemědělská, ochromena světovou válkou, trpí stále jejími důsledky, ač především ona může nás zbaviti tíživé a vysávající závislosti na cizině. Odstraniti dnešní úbytek 30-40% zemědělské výroby, jímž trpí celý stát, jest předním zájmem veřejným a nemůže se státi jinak než odstraněním jeho příčin, čímž se problém drahotní a distribuční rozřeší přirozeně. V první řadě zvýšiti jest plodnost půdy okamžitým opatřením strojených hnojiv, ovšem za ceny úměrné cenám výrobků zemědělských.

Dále bude nutno doplniti, rozmnožiti a při tom zvláště i kvalitativně zlepšiti stav hospodářského zvířectva; za tím účelem jest zejména podporovati ušlechťovací snahy pěstitelské i za cenu případných obětí a vystříhati se pokud možná násilných zásahů do přirozených poměrů vývojových ve výrobě zvířecí.

Jak již shora naznačeno, bude také starostí vlády, aby dle zkušeností jinde nabytých postupně a soustavně připravovala řešení otázky volné výroby zemědělské a volného obchodu se zemědělskými produkty s automatickou regulací vzájemného poměru cen výrobků a výrobních nákladů.

Pro tyto cíle nezanedbá vláda ani všeobecných úkolů správy zemědělské: meliorací, úpravy lesního hospodářství, zemědělského a lesního výzkumnictví, záležitostí veterinárních, využití vodních a elektrických sil, organizace ochrany rostlin a pod. Zvláštní pozornost bude věnována zvýšení rentability státních statků a lesů a poměrům zemědělské výroby na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

Samozřejmě musí býti se zvláštní péčí nadále sledovány i velké linie rozvoje školství zemědělského od dělnických kursů a lidových hospodářských škol počínajíc až ke školám vysokým, aby v odborném pokroku vyšínula se Československá republika na čestné místo v

soutěži světové a aby odborné vzdělání šířilo se do nejširších vrstev, neboť ono jest hlavní zárukou všeho rozvoje zemědělského.

V oboru sociální péče pokládá vláda za nejnaléhavější úkoly své péči bytovou, opatření proti nezaměstnanosti a co nejdokonalejší provedení únorového zákona o požitcích válečných poškozených. Všeobecný nedostatek bytů, pravidelný to následek každé větší války, nutí vládu, aby hleděla jej všemi prostředky ne-li docela odstraniti, aspoň zmírniti.

Za tím účelem bude vláda požadovati ústavní svolení k opatření potřebných úvěrů.

Protože za normálních poměrů jedině soukromé podnikání stavební jest s to, aby uspokojilo celou poptávku po nových bytech, zamýšlí vláda novými prostředky soukromou podnikavost povzbuditi a ji podporovati. Mocné vzpružení soukromého stavebního ruchu slibuje si vláda především od osnovy zákona, podle které kapitál ve stavbě domu investovaný má býti do značné míry vyňat z daňového základu. Tím bude zvláště majitelům velkých podniků průmyslových, obchodních a bankovních umožněno, aby především pro své zaměstnance stavěli domy a byty. Vláda očekává s plnou důvěrou, že této daňové výhody, které lze ovšem poskytnouti jen na přechodnou krátkou dobu, uchopí se bez nucení také ostatní zámožné vrstvy obyvatelstva, jmenovitě ty, které zabírají byty v nájemních domech, aby si postavily byty pro sebe.

Vedle toho bude ovšem stálou péčí vlády, aby všestranně připravovala půdu pro normální soukromé stavební podnikání, nespolehající ani na přímé, ani na nepřímé finanční přispění státu.

S tohoto hlediska bude vláda pracovati ke stabilisaci cen netoliko stavebních hmot, nýbrž také dělnických mezd, jakožto nezbytného předpokladu pro rozvoj stavebního ruchu jako všeho jiného podnikání hospodářského. Ovšem také snížení stavebních nákladů bude cílem zvláštních opatření vlády.

Pro povznesení stavebního ruchu vypracovala vláda osnovu zákona, podle které v obcích, v nichž stavba obytných nebo jiných ve veřejném zájmu nutných budov setkává se s obtížemi mohou býti ustanoveni zvláštní orgánové, dalekosáhlými oprávněnostmi nadaní, s úkolem, aby vhodnou organizací práce, výroby stavebních hmot a stavebního podnikání napomáhali k rychlé, účelné a hospodárné výstavbě potřebných budov.

Vedle podpory soukromé i obecně prospěšné činnosti stavební uznává vláda neodkladnost přímého zásáhnutí státu v krisi bytovou tím, že by stát převzal provádění vlastních staveb co možná ve velkém měřítku, jak pro umístění státních úřadů a ústavů, aby zabrané pro ně domy obytné byly brzy vráceny původnímu svému účelu, tak i pro státní zaměstnance v sociálním zájmu jejich a ku zabezpečení řádné státní správy. Zejména bude hleděno k tomu, aby při zřizování nových úřadů a ústavů bylo vždy postaráno kromě o místnosti úřední zároveň také o byty pro státní zaměstnance při těchto úřadech a ústavech ustanovené. Příslušný stavební program bude co nejdříve projednán a vláda předloží návrhy na opatření potřebných prostředků peněžních k ústavnímu schválení.

Zatím bylo učiněno opatření, aby s prováděním všech zralých projektů, jmenovitě družstevních a obecních s byty pro státní zaměstnance, bylo netoliko v Praze, nýbrž i v jiných obcích s větším počtem státních úřadů bezodkladně započato.

V Praze věnovala vláda zvláštní péči ubytování studentstva, které letos v nebývalé míře trpí nedostatkem bytů studentstvu cenou dostupných, podporujíc co nejvydatněji všechny svépomocné akce studentstva, směřující k vybudování aspoň provisorních bytů.

Ježto stavba nových bytů vyžaduje podle své povahy vždy delší doby a nemůže tudíž i při největším úsilí ihned vésti k cíli, přikročí vláda k různým správním opatřením, nesoucím se k intenzivnějšímu využitkování bytů již stávajících, ačkoliv jest si plně vědoma, nejen že opatření taková ukládají obyvatelstvu nepříjemná, ale v zájmu celku nutná obmezení, nýbrž i že znamenají též s hlediska bytové péče zavržitelné snížení obvyklé úrovně bydlení.

V otázce nezaměstnanosti chce vláda především preventivně co nejúčinněji stupňováním výrobní činnosti a zejména stavebního ruchu a dokonalou organizací zprostředkování práce působiti k jejímu zamezení. Pokud pak nezaměstnanost dělnická jest v jistých omezených rozměrech stálým a těžko odčinitelným zjevem, vyplývajícím z dnešní hospodářské soustavy, chce vláda dnešní přechodná poválečná opatření o podporách v nezaměstnanosti vystřídati pojištěním prázdnovým dle projednávané již zákonné osnovy, předchozí vládou připravené.

V oboru sociální péče o válečné poškozence chce vláda nejprve vybudováním zemských úřadů ku poukazování důchodu invalidního, vdovského, sirotčího atd. povolanych pracovati k rychlé a při tom přesné výměře rent, jak v zájmu válečných poškozenců a jich příslušníků, tak i v zájmu státních financí, povlovným vyřizováním agendy rovněž trpících.

Vedle těchto pro tento čas nejnaléhavějších úkolů bude vláda plnou péči věnovati všem jiným, zejména dělnickým otázkám, zřizování inspekci pracovních a dělnickému družstevnictví. Také úprava nemocenského pojišťování, odpovídající nynějším poměrům, jednotné vybudování zprostředkování práce v celém území státním, zavádění všeobecného sociálního pojištění, péče o mládež a repatriace našich příslušníků v cizině dojdou u vlády účinné podpory.

Vůbec chce vláda, sledujíc bedlivě hospodářský a sociální vývoj v tuzemsku i v cizině se stanoviska sociální péče, zvláštní pozornost věnovati snahám směřujícím k tomu, aby bez rušivého zasahování do hospodářských podkladů výroby a odbytu postavení zaměstnance v našem státě odpovídalo moderním názorům na význam pracujících tříd ve všem životě hospodářském a státním.

Vůdčí úloha při řešení všech sociálních reformních problémů, zejména též co do uzákonění mzdových soudů a socialisace odvětví a podniků k tomu zralých, připadne ministerstvu sociální péče v dohodě s ostatními ministerstvy hospodářskými.

Konečně jest se mi dotknouti oboru ministerstva pro sjednocení zákonodárství a organizaci správy. Unifikace různých právních forem, platných dosud v jednotlivých částech republiky, znamená nejen zjednodušení a tím také upevnění právního života vůbec, nýbrž je zároveň hlavní zárukou naší naprosté státní jednotnosti. Sjednocování těchto norem musí býti prováděno soustavně. Ježto není možno celkovou unifikaci provésti najednou, upravovány budou jednotně prozatím ony partie oborů právních, v nichž sjednocení dosavadního právního řádu jeví se nejnaléhavějším.

Tím by byly vytčeny nejdůležitější povinnosti vlády.

Při provádění tohoto programu počítá vláda na spolupráci a podporu všech státoporných a stát udržujících stran. Je přesvědčena, že podpora tato jí pro program, jehož hlavním motivem jest zákon, právní řád, sociální pokrok a mír, odepřena nebude.

Nebude, pánové, pro prozatímní vládu většího zadostiučinění, než když připravivši za podpory zákonodárných sborů půdu pro definitivní kombinaci, bude moci ztuženou a upevněnou správu státní u vědomí vykonané povinnosti odevzdati co nejdříve nové definitivní vládě.

Dovolte, pánové, abych ještě dotkl se toho, proč vláda prohlášení své přednesla také ve Stálém výboru Národního shromáždění.

Záleželo vládě upřímně na tom, by jak činitelé zákonodární, tak i veškeré občanstvo při první možné příležitosti bylo co možno zevrubně informováno o tom, co vláda a její orgány konají a připravují a jakými směrnici při svém konání miní se řídit. O veřejnou kontrolu šlo vládě a o co nejrychlejší informování zákonodárných činitelů a všeho občanstva - proto použito bylo první příležitosti schůze Stálého výboru Národního shromáždění.

Je pravda, že mohlo nejlépe tak se státi přímo v plenu zákonodárných sborů. Bylo by to bývalo jednodušší i pro vládu, jež sama byla si toho vědoma a pevně odhodlána i přes přednesení svého prohlášení ve Stálém výboru přednésti je v plenu zákonodárných sborů.

Avšak okamžitému svolání Národního shromáždění stály v cestě nejpilnější polní práce v době, jež v úvahu přicházela, a záleží přece na úspěšném provedení podzimní sklizně, podzimního obdělávání polí jedna z nejdůležitějších otázek dne, totiž otázka vyživovací.

Prosím, aby slavná sněmovna i tuto formální stránku věci vzala laskavě na vědomí.

Přednesl Ministerský předseda Jan Černý